

Kardinaal Robert Sarah

**Echtparen, laat jullie liefde
weer opbloeien!**

2023

INHOUDSOPGAVE

Ten geleide	9
-------------------	---

EERSTE DEEL

<i>De gemeenschap van de echtgenoten in Christus .....</i>	11
--	----

1. De huwelijksliefde: het beeld van de kelk 13
2. De Eucharistie als bron van de eenheid
van de christelijke echtgenoten 21
3. De triptiek van de echtelijke liefde:
verrukking – opoffering – verrijzenis 25
4. De barmhartigheid van God, grondslag
van de eenheid tussen de echtgenoten 31
5. De verwerkelijking van de gemeenschap
van de echtgenoten in Jezus, de Verlosser 35
6. Vergeving en barmhartigheid in dienst van
de eenheid binnen het christelijke gezin 39
7. Het gezin in het hart van de Kerk..... 45

TWEEDE DEEL

*De christelijke echtgenoten tegen-
over de uitdagingen van onze tijd* 51

1. "Uw voorbeeld is een kind" 53
2. Christelijk gezin en vrijzinnige wereld:
een openlijke strijd 57
3. De geestelijke strijd gaat via het Kruis 61
4. Het leven van de christelijke echtgenoten
in zijn betekenis als offer 65
5. Het offer, vrucht van de geestelijke strijd 67
6. Het gebed als wapen 69
7. De schone strijd om het gezin 75
8. De geestelijke strijd is een martelaarschap 79
9. De heiligheid van de christelijke
echtgenoten 83
10. De kracht van de stilte 87
11. Zich inzetten voor het hele leven 95
12. De toekomst van de mens loopt
via het gezin 101

BIJLAGE 1

Maria die de echtparen heelt

Ten geleide	107
Noveen tot Maria die de echtgenoten heelt	109
Dagelijks verloop van de noveen	109
Gebed tot Maria die de echtparen heelt	111
Eerste dag	113
Tweede dag	115
Derde dag	117
Vierde dag	120
Vijfde dag	123
Zesde dag	126
Zevende dag.....	129
Achtste dag.....	131
Negende dag	134

BIJLAGE 2

Workshop 'Actief luisteren'

Ten geleide	139
Naar de eenheid.....	141
Gang van zaken	143

Ten geleide

Met de diepgang die we van hem kennen, wil kardinaal Robert Sarah, [voormalig] prefect van de Congregatie voor de Goddelijke Eredienst en de Regeling van de Sacramenten*, de echtgenoten en de gezinnen helpen om de bronnen van de liefde én de middelen om die te doen herleven te herontdekken. Het huidige werkje bevat de belangrijkste bestanddelen van een retraite die hij in mei 2019 voor echtparen in Lourdes heeft gegeven, onder auspiciën van 'Maria die de echtparen heelt' en de 'Accueils Louis et Zélie'. Centraal in de boodschap staat de zekerheid dat er voor iedereen een weg van vernieuwing bestaat en dat geen enkele situatie zonder uitweg is.

Ook al doet Kardinaal Sarah een beroep op onze herinnering, ons verstand en onze wil, toch verlangt hij er vooral naar ons hart te bereiken. De overweging van de geheimen van het geloof die hij ons voorhoudt, is een uitnodiging tot hoop. De liefde zal het laatste woord hebben.

* Kardinaal Sarah ging op 20 februari 2021 met emeritaat. Sinds 5 juni 2022 worden alle organen van de Romeinse Curie, ook de voormalige congregaties en de pauselijke raden, aangeduid als 'dicasterie' (noot van de vertaler, hierna: nvdv).

Christus zegt tot hen die moeizaam de weg van het leven gaan, dat Hij het kwaad heeft overwonnen. Ja, Maria die de echtparen en de gezinnen heelt, neemt ons onder haar mantel en laat niemand alleen. Laten wij ons dus vol vertrouwen tot haar wenden ... niets of niemand kan ons scheiden van de liefde van Christus.

Guillaume d'Alençon
Directeur van *L'Institut pour la Famille en Europe*
(LIFE-Europe)

Tot LIFE-Europe behoren:
www.life-europe.fr
www.life-editions.com
www.accueillouisetzelie.fr
www.mariequigueritlescouples.com

L'Institut pour la Famille en Europe (LIFE-Europe) houdt toezicht op 'les Accueils Louis et Zélie' en op de sessies van 'Marie qui guérit les couples' ('Maria die de echtparen heelt').*

* De 'Accueils Louis et Zélie' – genoemd naar het heilige ouderpaar van de heilige Thérèse van Lisieux – vormen een netwerk van centra die zijn opgericht om mensen die in een moeilijke situatie verkeren vanuit de katholieke levensvisie advies en begeleiding te bieden. Ze worden gerund door competente vrijwilligers (nvdv).

1

De huwelijksliefde: het beeld van de kelk

Dierbare vrienden, het zal u niet verwonderen dat ik, als prefect van de Romeinse Congregatie die belast is met de Goddelijke Eredienst, een beeld kies uit het domein van de liturgie om u over het huwelijk en dus over de huwelijksliefde te spreken. Die zeer zuivere en edele liefde die ontspringt aan het hart van de echtgenoten gelijkt op een prachtige met bladgoud beklede kelk. Ik verklaar me nader.

Wat is een kelk? Dat weet u, die iedere zondag deelneemt aan de heilige Mis: een kelk is een gewijd vat waarin het allerkostbaarste Bloed van de Heer Jezus, onze Verlosser, aanwezig komt op het moment van de Consecratie, wanneer de priester de woorden uitspreekt: *“Dit is mijn Bloed, het Bloed van het nieuwe en altijddurende Verbond, dat vergoten wordt voor velen tot vergeving van de zonden.”** Inderdaad, zo zegt de heilige Thomas van Aquino in zijn *Summa Theologiae*: *“Door de consecratie van*

* Hier is de letterlijke vertaling van de Franse tekst aangehouden, die afwijkt van de officiële tekst in het Nederlandse altaarmissaal (nvdy).

*het brood en de wijn komt de verandering tot stand van de volledige substantie van het brood in de substantie van het Lichaam van Christus onze Heer en van de substantie van de wijn in de substantie van zijn Bloed; deze verandering heeft de katholieke Kerk gepast en treffend 'transsubstantiatie' genoemd.*¹ Zoals mgr. Robert le Gall, aartsbisschop van Toulouse, het zeer goed uitdrukt in zijn beroemde *Dictionnaire de Liturgie*²: *"Volgens de liturgische normen van de Kerk is de kelk, evenals de bijpassende pateen, gemaakt uit een kostbare of edele materie. Deze mag uitsluitend bestemd worden voor liturgisch gebruik. De kelk en de pateen worden heilige vaten door de zegening die ze van de priester ontvangen."*

Staat u me dus een kleine liturgische uitweiding toe. De 'kelk' is niet een eenvoudige 'beker'. Het is niet een willekeurig vaatwerk, van aardewerk of van een alledaags goedkoop materiaal.

Eigenlijk is niets te mooi of te kostbaar om het Bloed van Christus te bevatten. Het Bloed van de Verlosser, dat de mens geworden God, Jezus, op Goede Vrijdag aan het Kruis voor ons Heil heeft

¹ H. Thomas van Aquino, *Summa Theologiae* III, q. 73, a. 3; *Catechismus van de Katholieke Kerk*, nr. 1376.

[Dit is eigenlijk de tekst van het Concilie van Trente. De onderliggende tekst staat echter letterlijk in *S.Th.*, III, q. 75, a. 8: *"Sed quia in hoc sacramento tota substantia in totam substantiam mutatur, propter hoc haec conversio proprie transsubstantiatio vocatur"* (nvdv).]

² Paris: Ed. CLD 2001, 3e éd.

vergoten. Datzelfde Kostbare Bloed aanbidden wij tijdens de heilige Mis na de consecratie. *“Gij weet dat gij niet met vergankelijke dingen, zoals goud en zilver, zijt verlost uit het zinloze bestaan dat gij van uw vaderen had geërfd. Gij zijt verlost door het kostbaar bloed van Christus, het lam zonder vlek of gebrek”*, leert ons de heilige Petrus (1 Pet 1,18-19). We mogen daarbij ook denken aan Jean-Marie Vianney, de heilige pastoor van Ars, die in de grootst mogelijke armoede leefde, maar toch zeer vrijgevig was, hetgeen wil zeggen dat hij alles wat hij kreeg aan de armen gaf. Maar tegelijkertijd aarzelde de pastoor van Ars geen moment om grote sommen geld uit te geven als het er om ging zijn kerk, het huis van God, te restaureren en liturgische gewaden en heilig vaatwerk aan te schaffen, want, zo riep hij uit: *“Niets is mooi genoeg voor de eer van God!”* Niemand zal op de gedachte komen – dat hoop ik tenminste – om de heilige Mis op te dragen met een eenvoudig glas, een beker of een schaalte, tenzij in bijzondere omstandigheden die neerkomen op een noodsituatie. Maar ook dan, bij het bijzondere en unieke gebruik van een vaatwerk dat niet voldoet aan de liturgische normen, moeten het geloof van de priester en de gelovigen in de werkelijke aanwezigheid van het Bloed van Christus en de daarbij vereiste eerbied en aanbidding, tot uiting komen.

Ik geef u meteen een illustratie van wat ik zeg: we bevinden ons in de buurt van Saint-Lô in Normandië in juni 1944. De invasie heeft zojuist

plaatsgevonden en een katholieke aalmoezenier van het Amerikaanse leger klopt aan bij een van de huizen die overeind zijn gebleven. Een vrouw doet open. De priester stelt zich voor en spreekt het verlangen uit de heilige Mis te vieren: *“Helaas”,* zegt hij met een Texaans accent, *“ik ben de kelk uit mijn miskoffer kwijtgeraakt.”* *“Geen probleem”,* antwoordt de goede vrouw hem, *“ik zal uit mijn kast het mooiste kristallen glas halen dat ik bezit, en dat zal u voor deze ene keer tot kelk dienen. Maar ik beloof u dat dit glas na afloop van deze H. Mis in de vitrine geplaatst zal worden van het meubel dat u daar ziet, en niemand zal het nog ooit gebruiken om eruit te drinken.”* En zo kon men daar jaren later nog het kristallen glas zien staan dat het kostbaar Bloed van de Heer had bevat; een glas met een heel bijzondere geschiedenis die men graag vertelde in de familie van die dame. Maar laten we nu weer terugkomen op ons onderwerp ...

In de natuurlijke orde van de Schepping lijkt elk huwelijk op een kostbare *kelk*, want God is er de oorzaak van. Op de bruiloft van Kana, waarvoor zoals u weet Jezus en zijn Moeder waren uitgenodigd, zongen de aanwezigen: *“Ik zal de beker van het heil opheffen en de Heer zegenen”,* terwijl het water in wijn werd veranderd, voorafbeelding van wat zou gebeuren bij het Laatste Avondmaal op Witte Donderdag. Toch ging het daar nog slechts om wijn, al was het ook de allerbeste ... want wat nog ontbrak, was de verlossingsdaad aan het Kruis, waar het Laatste Avondmaal op